

ning for alt aandeligt, folkeligt og nationalt Liv og for den fulde Udfoldelse af Menneskets Evner. *Historie* kom dog til at indtage den første Plads i Højskolens Undervisning, ikke blot i den Forstand, at der undervistes i Fædrelandets og Verdens Historie, men saaledes, at ogsaa Undervisningen i andre Fag gaves med historisk Baggrund — Poul la Cour paa Askov viste, hvorledes Naturlæren kunde fremstilles historisk. Denne sin Plads har Historien til alle Tider kunnet hævde, og ingen har vel mere klart end Grundtvig givet Udtryk for Afhængigheden mellem et Menneskes Dømmekraft og dets Kendskab til Historie og historisk Sans, naar han siger, at „Kundskaben om det forbigangne er det eneste Middel til at forstaa det nærværende og lægge fornuftige Planer for det tilkommende“.

Løvrigt har Højskolerne optaget en Mangfoldighed af Emner — dels almen-dannende, dels ogsaa efterhaanden faglige — paa deres Undervisningsplan, men de nærmere Bemærkninger herom vil blive gjort i det følgende.

Endnu skal her kun fremhæves den Plads, som *Sangen* ved sin vækkende og forenende Kraft har skabt sig i Højskolearbejdet. Ogsaa her har Grundtvigs Tro staaet sin Prøve i Paksis, og det er næppe med Urette, at det er sagt, at Højskolens Livssyn lige saa meget er sunget ind i det danske Folk som talt ind i det.

Højskolens Særpræg som Skoleform medfører, at den maa være en *fri Skole*. Heri ligger ikke blot, som fremhævet i Indledningen, at den maa bygge paa Elevernes frivillige Tilslutning — til en personlighedspræget Forkyndelse kan der ikke tvangsindskrives — men ogsaa, at Skolens Leder har Frihed til at vælge sine Medarbejdere og indrette Undervisningen efter det, han skønner er Elevernes Behov. Heltet ikke dette Princip har nogensinde været drægt i Tvivl eller anfægtet fra Statens Side.

At Højskolen saaledes til alle Tider har fastholdt sin Karakter af en fri Skole, hvis Undervisning og Arbejdsmaade bestemmes af Ideen om en personlighedsudviklende Uddannelse, har ikke udelukket Nuancer i den praktiske Virkeliggørelse af Højskoletanken, eller at Højskolebevægelsen i Aarenes Løb har forgrenet sig stærkt.

Grundtvigs Højskoletanke i dens oprindelige Skikkelse, Sorø Akademi omdannet til en kongelig dansk Højskole, et folkeligt Universitet til Uddannelse af Medlemmer til Folkeraadet (Stændersforsamlingerne) og duelige danske Embedsmænd, blev aldrig umiddelbart gennemført. I Stedet traadte mindre Højskoler rundt i Landet, oprettede af private Kredse eller Privatmænd og beregnede ikke paa Forberedelse af en udvalgt Kreds af unge til Deltagelse i det offentlige Liv, men paa Vækkelse af hele Folkets Ungdom til folkeligt, nationalt og kristeligt Liv. Vækkelsen, „Oplivelsen“, blev Hovedsagen, og det skyldtes først og fremmest *Christen Kold*, at Grundtvigs Ideer om Folkeoplysning virkeliggjortes paa en saadan Maade, at de slog Rod i den brede Befolkning. Kold var tillige den, som skabte Højskolens ydre Rammer, Skolehjemmet med Samlivet mellem Lærere og Elever og mellem disse indbyrdes som noget væsentligt, ligesom allerede Kold indførte de efter Landbrugets Arbejdsforhold afpassede Højskolekursus, 5 Maaneders Vinterkursus for unge Mænd og 3 Maaneders Sommerkursus for unge Piger, som endnu er det almindelige ved Højskolerne.

Kolds Højskole i Ryslinge fra 1851 var ikke den første, idet den slesvigske Forening under Paavirkning af Professor Chr. Flor i 1844 havde oprettet en Højskole i Rødding. Oprettet i en Tid, hvor Brydningen mellem dansk og tysk Sprog og Kultur i Sønderjylland var særlig stærk, og med den særlige Opgave at være et Midtpunkt for Befolkningens Kamp for Brugen af Modersmaalet fik dens folkelige Gerning en særlig national Betoning. Da Skolen imidlertid med Aarene samlede Elever fra hele Riget, traadte det lokaltprægede mere i Baggrunden, og det fælles folkelige blev bærende i Skolens Arbejde. Det blev Arven fra Rødding, der sammen med Kolds Virksomhed kom til at præge Fler-tallet af Danmarks Højskoler.